

Alleen Pace Nilsen, Don L. F. Nilsen

The Language of Humor: An Introduction

Cambridge, Cambridge University Press, 2019, 387 p.

ISBN 978-1-108-40396-2

Andor József

A könyv két szerzője, férj és feleség, az Arizonai Állami Egyetem emeritus profeszszorai, az elméleti, valamint az alkalmazott és angol nyelvészet nemzetközi tekintetben elismert kiválóságai, tucatnyi megjelent monográfia szerzői. A humorkutatás nemzetközileg kiemelkedő művelői, tulajdonképpen a diszciplína nyelvészeti irányú profiljának hajdani kezdeményezői, korai tudományos konferenciáinak szervezői. A nyelv által játékos formában közvetített humorral foglalkozó, *Language Play* címmel megjelentetett első közös könyvük (1978) még napjainkban is közkedvelt olvasmány a nyelvvel foglalkozók körében. A jelen recenzió tárgyát képező új könyvük célja áttekintést nyújtani a humor, a kommunikáció különféle nyelvhasználati módzataiban megnyilvánuló és a humorkutató által tetten érhető humoros kifejezés-mód típusairól, műfaji változatairól, szövegfajtáiról, valamint tematikájáról, olyan formában, hogy könyvük hasznos szakmai ismereteket nyújtson a kutató számára, de egyúttal a témát átfogó tankönyvként is alkalmazható legyen az egyetemi képzésben, főként az Egyesült Államok egyetemeinek humánképzési moduljai különféle releváns képzési formáinak tantárgyi palettáján. Ezt a törekvést feltétlenül figyelembe kell venniük azoknak az olvasóknak és oktatóknak, akik nem amerikai földön kívánják a szakkönyvet oktatótevékenységüknek a téma szempontjából releváns moduljaiban tankönyvként alkalmazni. A tematikai alapon 25, nem hosszú, átlagosan 15 oldal terjedelmű fejezetre osztott könyv valamennyi egységének végén átfogó jellegű kérdéseket, feladatokat fogalmaznak meg a szerzők, melyek hasznos segítséget nyújtanak az oktató osztálytermi munkájában az adott téma diszkurzív feldolgozásában. Ugyanakkor ismertetésemnek már az elején kiemelem, hogy a jelenkori amerikai szociokulturális világ komplex és részletes ismeretének bázisa nélkül ilyen cél megvalósítására a könyv az Egyesült Államok határain kívül nehezen alkalmazható, főként gazdag példaanyagának és hivatkozásainak erős kultúrspecifikus beágyazottsága miatt. Megjegyzésemhez azonban azonnal hozzáteszem, hogy a mai korban az internet széles körű hozzáférhetősége révén elérhetővé vált információ-özőn jelentős mértékben mérsékelheti ezt a gátat. Ezek után lássuk a könyv fejezeteit egyenként.

Az első, bevezető fejezet rövid, markánsan megfogalmazott áttekintést nyújt a humorrealizációk tematikai megoszlásáról. Nem fejt ki humorelméleti nézeteket a humortípusok csupán felemlített sajátosságairól, funkcióiról, a humorforrások „tárgyairól”, eredetéről. Már itt érzékeltetik a szerzők az olvasóval, hogy fejezeteikben a leírás célja az egyes, tematikai egységekbe foglalt humorrealizációk inkább enciklo-

pédikus jellegű bemutatása, mint szakértői szintű elemzése lesz. Az ilyen célzatú fejezetek egyszerűen, betűrendbe rendezett módon, lajstromszerűen követik egymást. Ebben a formában a tematikai tételek között semmiféle fogalmi alapú kapcsolatot, funkcionális alapú relációt sem konstatálhat az olvasó. Különösen hiányolom a bevezető fejezetből, vagy ezt követően, a különféle humorelemző kutatói modellek fogalmi eszköztárának a téma szempontjából releváns, akár csak röviden megvalósított áttekintését (lásd pl. ATTARDO 1994; RASKIN 2009), melynek segítségével az olvasó nem csupán megismerhetné, hanem meg is érthetné a művet átszövő bőséges példanyag és az adott humortematika szempontjából említett humorrealizáció belső mechanizmusainak, konstrukciós alapjainak és mentális feldolgozásának működését.

A második fejezet kultúrantropológiai ismereteket ad az etnikai tárgyú humorról, az azt tanulmányozó legkiválóbb kutatók (pl. Mahadev L. Apte, Larry Mintz és Christie Davies) kutatásainak eredményeire utalva. Megállapítást nyer, hogy az etnikai humor az azt használó nyelvi közösségekben igen gyorsan képes változni, különösen a viccmondás műfajában. A könyv szerzői a fejezetben áttekintik az afro-amerikai, az amerikai indián, az amerikai hispán és a zsidó lakosság, valamint a gael eredetű nyelveket beszélő ír, skót és walesi, amerikai bázisú etnikumok verbális és írásbeli humorának nyelvi és műfaji sajátosságait. Kár, hogy a rövid terjedelmű áttekintés nem adhatott lehetőséget mélyebb, fogalmi síkú példaelemzés bemutatására. Ezt különösen a nyelvtipológiaiag rendkívül szerteágazó amerikai indiánok humorának csupán a felszínét érintő bemutatásából hiányolom.

A harmadik fejezet az irónia, a paródia, és a szatíra szerepével foglalkozik a különféle művészetekben, felhíva a figyelmet a kompozíciós inkongruitás és annak feloldása közti viszony megvalósítására a műfajspecifikus sajátosságok sokféleségében. A fejezetben erőteljesebb figyelmet kapnak a vizuális szövegműfajok, köztük a komikus grafikák, a képregények, a karikatúrák, valamint a modernkori festészet egyes műremekeinek humorközpontú tárgyalása. Felmerül a zeneköltészet is, melynek kapcsán érdekes lett volna tárgyalni a zeneirodalom egyik sajátos, könyvünk témája szempontjából feltétlenül releváns kompozíciótypusának, az ún. humoreszkeknek a sajátosságait. (A téma felvethető lenne a könyv későbbi, a zenei humor kifejezőmódjával foglalkozó 16. fejezetében is, de sajnálatunkra abban sem kerül kifejtésre.)

A negyedik egység az üzleti világ humorát tárgyalja. Ez a témakör a viccek szövegtípusainak egész tárházát képes nyújtani, mind a verbalitás, mind pedig az írásbeli reprezentáció formájában. A fejezetben helyet kap az üzleti etika, az üzleti kommunikáció partnereinek demokratikus alapú viszonyrendszere, az üzleti szféra piacpolitikája szimmetriájának kérdésköre a humoros kifejezőmód alkalmazása előnyeinek, hasznosíthatóságának szempontjából.

Az ötödik fejezetben a szerzők korunk életvitelében aktuális témát, a számítástechnika tudományának humorát tárgyalják. A magára a számítógép-használatra vonatkozó humoros példák mellett a fejezetben bőségesen találunk az elektronikus kommunikáció területéről, valamint a média nyelvezetéből származó példaillusztrációkat. A nyitott szemű olvasó számára kutatási projektumként azonnal felvetődik ezek összevethetősége a hagyományos kommunikáció nyelvezetével, mely össze-

vetés a jelen forrás szűk terjedelmi keretei között természetesen még csírájában sem lett volna kivitelezhető.

A hatodik rész az oktatás és a gyermeknyelvi irodalom kérdéskörét tárgyalja, minden bizonnyal Alleen Pace Nilsen részéről (talán szükségtelen mértékben is) számos tapasztalat-alapú anekdotával fűszerezve. Nézetem szerint ennél hasznosabb lett volna a gyermeknyelvi és a gyermekek számára készült irodalom műfaji- és szövegtípus-alapú áttekintése a bennük foglalt humortartalmak típusazonosításának és jellegének, valamint funkcionalitásának szempontjából. A fejezet ugyanakkor számos hasznos információt nyújt oktatásmódszertani szempontból.

A könyv 7. fejezete ugyancsak divatos témát, az egyetemi filológiai képzésben manapság jelentős szerepet játszó dzsendertudomány ('gender studies'), azaz a társadalmi nemek tudományának területét tárgyalja, a humor kifejezésmódja vizsgálatának szempontjából, igen rövid, mindössze 10 oldal terjedelemben. Pedig ez a témakör, profiljánál és társadalmi szerepénél fogva, nagyobb figyelmet érdemelt volna ebben a műben. A fejezet példaanyaga jól láttatja a téma nyelvi reprezentációjának színességét, társadalmi jelentőségét, különösképpen a nemek közti humorkifejezés és befogadás közt megmutatkozó különbségeket. Tárgyalása során szívesen olvastam volna hivatkozást a neves amerikai szövegtankutatónak, Deborah Tannennek a nemek nyelvi kommunikációjával, nyelv szokásaival pragmatikailag foglalkozó tudományos és/vagy népszerűsítő könyvére, valamint a neves kultúranropológus és szociológus Erving Goffmannnak a téma szempontjából ugyancsak releváns, *Forms of Talk* (1981) című monográfiájára.

A következő egység a földrajzi nevek humoros irányú motiváltságát tárgyalja, ugyancsak gazdag példaanyagra támaszkodva. Az Egyesült Államok kultúrája különösen gazdag ebben a tekintetben. A nyelvész szerzők a fejezetben különös figyelmet szentelnek a nevek mögötti metaforizáció tettenérésének, produkciójuk aktivítása és elhalványulása konstatálásának.

A 9. fejezet a gerontológiának, a szervezet fizikai és szellemi előregedését vizsgáló tudománynak humorkifejező potenciálját vizsgálja, szintén rendkívül rövid terjedelemben, önironizáló, anekdotikus módon.

Ezt követően a történelem alakulásával kapcsolatos humorkifejezés aspektusait tárgyalják a szerzők, különös tekintettel az amerikai humor fejlődéstörténetére, műfaji változatainak sokféleségére és azok sajátosságaira, szociológiai és szociolingvisztikai beágyazottságának tényezőire és tényeire. Az áttekintést nyújtó fejezetben a korábbi időszakoknál jóval nagyobb hangsúlyt kapnak a modern idők humorkifejezései.

A 11. fejezet a médianyelvezet területének részét képező újságnyelvezet humorával foglalkozik. Ismerteti az újságcikkek írására vonatkozó etikai kódexet, az újságírói manipulatív típusú hírreprezentáció sajátosságait, valamint történetileg áttekinti az újságírás stílusváltásainak jellegét a különféle újság-rovatok és reprezentációs módzatok vonatkozásában. Az újságírói kreativitás és humortartalom kifejezésének látványos példaanyaga olvasható a fejezetben.

A könyv következő szakasza a jogi humorkifejeződés aspektusait, realizációjának módzatait, szövegtípus-változatait mutatja be. Történeti áttekintésbe ágyazottnak mutatnak be a szerzők számos, jogi háttérismereteket és enciklopédikus tudást

igénylő viccet, mely humortípus leginkább jellemző a jogászok világában. A fejezet terjedelmének nagy része az amerikai üzleti élet humoros eseteinek anekdota-köntösbe bújtatott példázata.

Nyelvészként a 13. fejezet elé tekintettem a legnagyobb érdeklődéssel, mivel az a nyelvészet humorának bemutatását ígéri. Részben csalódtam, részben nem. Abban a tekintetben nem, hogy a szerzők humoros példákkal mutatják be a nyelvi játékos-ság és humorképzés alapvetően nyelvi természetű forrásait, a kiazmus, az eponímák, az oximoron, a metafora és metonímia, a szinekdoché, a megszemélyesítés, és a malpropizmusok talányosan megvalósított kifejezésformáit. Ugyanakkor a humorkre-áció keret- és forgatókönyvismereti bázisának kiaknázására, a hozzájuk szorosan kapcsolódó fogalmi alapú tudástípusok [prototipizálódás, enciklopédikus, kommu-nális, és szakértői tudás (lásd CLARK 1996)] szerepének bemutatására nem kerül sor a fejezetben. Ezeknek a kognitív bázisú, a perceptuális és a kognitív szálenciával összefüggő fogalmaknak a hatékony felhasználását vártam volna a könyv valamen-nyi fejezetében bemutatott példák értelmezése, releváns alapú értelmezhetőségének tárgyalása során.

A 14. fejezet az irodalmi alkotásokban megvalósuló/megvalósított humorkifeje-zési eszközök és formák műfaji sokféleségének rövid terjedelmű áttekintését nyújtja, világirodalmi merítésű hivatkozásokkal. A fejezet központi részét az irodalomban használt humoros sémák és alakzatok típusainak taglalása képezi, Rowling *Harry Potter* könyveiből kiemelt szemléltető példákkal. A fejezetvégi osztálytermi kérdé-sek rendkívül értékes kiegészítést képeznek a fejezetben tárgyalt irodalomelméleti alapfogalmak textuális-funkcionális szerepének megértéséhez és rögzítéséhez.

A soron következő, 15. tematikai tétel a medicina és egészségügy keretismereti bázisára épül. Öröközöld téma, mivel szerteágazó területei bővelkednek a humoros kifejezésmódzatokban, mind a szakmai, mind a hétköznapi nyelvhasználatban. Az orvosi szolgáltatások keret- és forgatókönyv-alapú ütközése az emberi lét hét-köznapijainak fogalmi kereteivel és az általuk aktivált forgatókönyvi ismeretekkel, sematikus struktúrákkal (lásd ANDOR 1985), kedvelt témája a humor-reprezentáció egyik központi szerepű szövegtípusának, a vicceknek, amit a humorkutatás kiváló-ságai, köztük Victor RASKIN (1985), kellő érzékkel és hozzáértéssel aknáztak ki. A jelen fejezet példaanyagának megértése főként amerikai kulturális-kontextuális háttérismereteket igényel.

A 16. fejezet a zenei kommunikáció témakörében tárgyalja a humorosság jellegét és szerepét, ugyancsak amerikai eredetű kompozíciókra alapozott módon. Megértése nem igényel zenei képzettséget, mivel tárgyalásmódja nem támaszkodik zeneelméleti fogalmakra. Ez alól kivételt csupán a 210. oldal közepén olvasható, mindössze egy bekezdésnyi szöveg képez. Az ezt követő zenetörténeti (jellegű) hat oldal terjedelmű áttekintés inkább történeteket tartalmaz szerzőkről és műfajokról, mintsem hogy szak-szerű ismeretekre támaszkodó áttekintést nyújtana a zenei humor realizációiról.

A következő tematikai egység a névadás humorával foglalkozik. Különös figyel-met kapnak a fejezetben a humoros névadásból származó lexikalizációk, az eponi-mák (névátvitelek), a névváltoztatások humoros, korcsoport szerinti indítékai,

motivációja, valamint a kereskedelmi élet névadási stratégiái és eljárásai. Az áttekintést gazdag és színes, amerikai bázisú példaanyag illusztrálja.

A 18. fejezet az előadóművészet típusai közül a színházi, a zenei élet, és a táncművészet humorával foglalkozik. Amennyiben a könyvben szereplő tematika nem betűrendbe rendezett módon tételeződik, ennek racionálisabb helye a 3. és a 16. fejezetet követően lett volna. Bármiféle teoretikus alapú fejtegetés helyett ez a rész is tisztán amerikai forrásokra hivatkozva áttekinti a színházi életnek, Gilbert és Sullivan operáinak, valamint a filmművészet válogatott példányainak ironikus, szatirikus és parodisztikus vonásait.

A könyv 19. tematikai egysége a filozófia humorkifejezésével, illetve a filozofikus jellegű humorkifejezéssel lenne hivatott foglalkozni. Ehelyett a szerzők ebben a fejezetben adnak rövid, áttekintő ismertetést a különféle humorelméleti modellek specifikumairól. Nézetem szerint ezek szemléletének és leíró módszereinek kellett volna áthatnia a könyv egészében, az egyes témákhoz rendelt felvonultatott példaanyag értelmezését, melynek elmaradását alapvetően hiányolom a szakkönyvízü kiadványból. Valamennyi itt ismertetett modell inkább kognitív, primer módon kognitív pszichológiai bázisú, koncepciójában és formájában, szerkezeti sajátosságait illetően távol áll a filozófia elgondolásaitól. Csupán a fejezet legutolsó szakaszában, a 258–260. oldalon adnak ismereteket a szerzők, ad hoc módon, időrendalapú lajstromba rendezetten, mindössze egy-egy bekezdésnyi terjedelemben, egyes filozófusoknak a humort illető nézeteiről. Mindennek alapján nem látható át, hogy miért volt szükség a könyvben erre a tematikai tételre.

A 20. témakör a testneveléssel és a sporttal kapcsolatos humort tárgyalja. Nem foglalkozik a sportolás folyamatát, sikerességét vagy sikertelenségét illető sportolói vagy nézői észrevételek, kritika kifejezéséből származó humorral, hanem inkább a külsőségekre, pl. a sportolók ruházatára, az egyesületek és csapatok névadására, címerük sajátos szimbolikájára vonatkozó humoros vonásokra hívja fel az olvasó figyelmét. A fejezetben tárgyalt tényezők követését, követhetőségét talán leginkább ehhez a témakörhöz kapcsolódóan befolyásolják a kifejezetten amerikai kultúrához kötött tárgyismereti tényezők.

A 21. fejezet a politikai humor kifejezőmódjával foglalkozik. A téma műfaji sokrétűségét, változatosságát nem kell bemutatni. Ez az a terület, amelyet a viccek műfaja a gyakorisági mutatók alapján láthatóan egyértelműen, csaknem valamennyi kultúrában ural, amelyben a kultúrspecifikus, aktuális kontextuális ismeretek meghatározó szerepet játszanak. A fejezetben tárgyalt nagyszámú vicc javarészt az utóbbi évek, évtizedek amerikai politikai világának szereplőiről szól. Megértésükhöz feltétlenül szükség van amerikai bázisú, direkt módon szerzett szociokulturális és aktuálpolitikai háttérismeretekre. A fejezet nem csupán a verbális humor kifejezőmódját taglalja, hanem a televíziós showműsorok szociálszemiotikai keretében is tárgyalja a humorprodukciónak és recepciónak multimodális jellegét és szerepét.

A következő szakaszban a szerzők a humorkifejezés pszichológiai tényezőit ismertetik. A fejezet első részében a humán egyének személyiségalapú viszonyulását, hozzáállását argumentálják a humor befogadásáról. Ezt követően érdekes fejtegetést olvashatunk a humor stílusváltozatairól, műfaji realizációiról. Nem foglalkozik

viszont a fejezet a humorprodukciónak pszichológiai tényezőivel, köztük a kogníció szerepével, s ehhez kötődően a humorbefogadás és a különféle humort tartalmazó szövegváltozatok mentális feldolgozásának kognitív aspektusaival. Ugyancsak hiányolom a humor alkalmazott pszichológiai aspektusú hasznosíthatóságának tárgyalását, ami – ma már kimutatott módon – nagy szerepet játszhat a gyógyításban. Ennek a területnek egyik legismertebb kutatója az amerikai William F. Fry, Jr., a Stanford Egyetem hajdani professzora, a világhírű angol antropológus és szemiotikus, Gregory Bateson egykori tanítványa és munkatársa. Ő a humor és a nevetés hatását vizsgálta a test funkcionális működésére vonatkozóan (lásd FRY 1963/2017).

A 23. fejezet a vallás és a humor kapcsolatát taglalja, igen rövid terjedelemben. Ahogy a szerzők kiemelik, a vallás humorát uralja a misztikum, a természetfeletti, az isteni lét feltételezésének, hiedelmének vagy tudatának kifejeződése. Az amerikai kulturális ismeretek körében ezt a témát igen gyakran multimodális humorkifejezési módzatok, köztük karikatúrák jelenítik meg. A gyakori témák közé tartozik az etnikai tartalmú vallási humor, a vallás gyakorlatában prototípusos participánsokkal kapcsolatos sztereotípiák, társadalmi szerepükkel és egyéni viszonyaikkal, viselkedési normáikkal foglalkozó, humortartalmat megfogalmazó szövegek, a halál és a betegségek feletti félelemérzetet kifejező belső és külső meditáció példái, valamint a félreértelmezést eredményező, fonetikai-fonológiai alapú szövegváltoztatások. A fejezet, összefogottságánál fogva, értékes részét képezi a könyvnek. Némi hiányérzetet az okoz, hogy habár a szerzők részlegesen tárgyalják a különféle vallások hozzáállását a humoros kifejezésmód és a nevetés társadalmi és egyéni szerepéhez, ennek a területnek szakavatottabb ismertetésére, a különféle vallások közti különbségek konkretizált, kommunikatív humorkifejezésre vonatkozó felvázolására valójában nem kerül sor. Mivel ismereteim szerint a könyv mindkét szerzője az amerikai bázisú mormon egyházközösség tagja, igencsak érdekes lett volna ebbéli, humorkutatói bázisú tapasztalataikat megosztani az olvasóközönsséggel.

A következő tematikai tétel a retorikai és kompozíciós szövegmegjelenítésből származó humorkifejezéssel foglalkozik. Ebben a fejezetben ismertetik a szerzők Grice pragmatikájának a szakmailag tájékozott olvasóközönsség számára már évtizedek óta közismert, kommunikációelméleti modelljét az ún. társalgási maximákról (GRICE 1975: 45–48), melynek ismertetése helyett célszerűbb lett volna inkább alkalmazni őket szövegelemzési, értelmezési feladatokban, a bemutatott példák vonatkozásában. A fejezet záró szakaszában sor kerül a retorikai természetű diskurzus-hibitípusok lajstromszerű felsorolására, egyúttal megnevezve azok retorikai típusát, példaillusztráció megadása mellett.

A könyv utolsó, 25. tematikai egysége a humoros kommunikáció szociológiai aspektusait tárgyalja. Elsősorban a különféle humoros műfajok előadóművészetének ismertetésével foglalkozik, főként az USA különböző kulturális szféráiban, számba véve az előadói tevékenység színhelyspecifikus sajátosságait. Érinti például a bohócok, a színpadi komikusok tevékenységét, karakterformáló szerepét és ennek társadalmi fogadtatását, a tevékenység eseményfüggőségének szociokulturális alapjait. Mint ahogy a többi fejezetet, úgy ezt is bőséges példaanyag illusztrálja.

Összegzőképpen kimondható, hogy Alleen Pace Nilsen és Don. L. F. Nilsen a humor nyelvi kifejezésformáinak tanulmányozásába való bevezetésnek szánt könyve hasznos ismereteket nyújt olvasóinak az amerikai kulturális szféra számos, a humor és a humorosság szempontjából releváns területébe. Mint ilyen, tág olvasói kör érdeklődésére, kedvező fogadtatására számíthat. Egyetemi tankönyvként történő alkalmazása terén azonban a szerteágazó és bőséges ismeretanyag mellett határozott hiányosságai is vannak. Először is, megjegyzem, hogy a könyvnek nem szerencsés a címadása: *The Language of Humor*. A nyelv tanulmányozásával foglalkozó olvasó, (kutató vagy egyetemi hallgató) a cím alapján valóban arra számít, hogy a humoros kommunikáció különféle módjainak nyelvi, nyelvészeti leírásába kap bevezetést (a könyv segítségével), olyan módon, hogy a szerzők a szövegelemzés eszközével megismertetik a kurrens humorkutatás modelljeivel, azok fogalmi rendszerével, értelmező potenciáljával, mégpedig úgy, hogy az ilyen elméleti ismeretek áthatják az egész könyvben bőségesen bemutatott humoros tónusú, különféle szövegtípusokat és műfajokat reprezentáló szövegpéldányok textúráját. Ehelyett, ahogy kritikai áttekintésemben felhívtam rá a figyelmet, a könyv inkább nyújt sokrétű bevezetést a modernkori amerikai kultúra szféráiba. Strukturáltsága olyan, mint egy amerikai bázisú kultúrenciklopédia a humoros kifejezés mód aspektusairól, megjelenésének különféle terepeiről. Hiányolom, hogy a szerzők által tankönyvnek szánt műnek nincs összefoglaló stá tusú zárófejezete.

Azt is megjegyzem, hogy a 25 fejezet, bár indokolatlanul betűrendbe, nem pedig racionálisan tematikai blokkokba van rendezve, korántsem nyújt teljes képet a humorkifejezés műfajbeli és szövegtípusait illető palettájáról. Soruk tovább folytatható, kiegészíthető lenne más, a humor szempontjából igencsak releváns területekkel, köztük pl. a rendőrségi nyelvhasználat humorával, az állatvilág humor-reprezentációjának szövegtípusaival, a családi élet kulcsfiguráinak és viszonyaiknak humoros ábrázolásával, a könyvben szereplő és az itt felsorolt kiegészítő témák összefüggéseinek, forgatókönyv alapú ütköztetéseinek vizsgálatával stb. Erre vonatkozóan bőséges és hasznos ismeretek nyerhetők ATTARDO (2014) humor-enciklopédiájából. Mindazonáltal a könyvet érdekes és hasznos olvasmánynak tartom mindazok számára, akik az amerikai kultúrával foglalkoznak, akár pusztán érdeklődésből, vagy pedig annak kutatójaként, tanulójaként.

IRODALOM

- [1] Andor, József (1985). On the psychological relevance of frames. *Quaderni di Semantica* VI/2., pp. 212–221.
- [2] Attardo, Salvatore (1993). *Linguistic Theories of Humor*. Berlin–New York: Mouton de Gruyter.
- [3] Attardo, Salvatore (2014). *Encyclopedia of Humor Studies*. Vol. 1 and 2. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- [4] Clark, Herbert H. (1996). *Using Language*. Cambridge: Cambridge University Press.

-
- [5] Fry, William F. (1963/2017). *Sweet Madness*. Second Edition. New York: Routledge.
 - [6] Goffman, Erving (1981). *Forms of Talk*. Oxford: Basil Blackwell.
 - [7] Grice, Paul H. (1975). Logic and Conversation. In Cole, Peter, Morgan, Jerry L. (eds.): *Syntax and Semantics*. Vol. 3. New York: Academic Press, pp. 41–58.
 - [8] Nilsen, Don L.F., Nilsen, Allen Pace (1978). *Language Play*. New York, NY: Newbury House Publishers.
 - [9] Raskin, Victor (1985). *Semantic Mechanisms of Humor*. Dordrecht: Reidel.
 - [10] Raskin, Victor (2009). *The Primer of Humor Research*. Berlin–New York: Mouton de Gruyter.